

องค์ประกอบเชิงยืนยันกลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม Confirmatory Factor Analysis of Strategic Corporate Social Responsibilities of Rajabhat Maha Sarakham University

ศิรินทร เลียงจินดาถาวร

Sirintorn Liengjindathaworn

หลักสูตรการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

sirintorn.l@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันกลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบของโมเดลโครงสร้าง ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 1,133 คน และศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9503 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัย พบว่า 1) กลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านองค์กร ด้านพนักงาน ด้านรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมตามลำดับ 2) ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบสมการโครงสร้าง พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าความกลมกลืนผ่านเกณฑ์การยอมรับ คือ $GFI = 0.964$, $AGFI = 0.915$, $CFI = 0.994$, $RMSEA = 0.043$, $Chi-square = 139.362$, $df = 81$, $CMIN/df = 1.721$, $p-value = 0.05$ โดยเรียงค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม (0.88) ด้านพนักงาน (0.87) ด้านองค์กร (0.81) และด้านรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (0.85)

คำหลัก: กลยุทธ์, ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร, มหาวิทยาลัย

Abstract

The objectives of this research were 1) to analyze strategic corporate social responsibilities of Rajabhat Maha Sarakham University, and 2) to measure the fitness of Strategic Corporate Social Responsibilities of Rajabhat Maha Sarakham University with empirical data by analyzing the factors of Structural Equation Model. The research sample comprised 385 employees of Rajabhat Maha Sarakham University. The instruments used for collecting

data were a questionnaire with 0.9503 reliability value. The statistics used for analyzing data were mean; standard deviation and Structural Equation Model.

The research results revealed as follows: 1) the strategic corporate social responsibilities of Rajabhat Maha Sarakham University, as a whole, was at a high level. When considering each factor, it was found that all factors were also rated at a high level. The highest mean factor was organization, employee, government and related organizations and social and environment, respectively. 2) The measurement of the fitness of the strategic CSR factors model of the employee of Rajabhat Maha Sarakham University with empirical data by analyzing the factors in Structural Model showed that the research model was in congruence with the empirical data having factor values between 0.75 to 0.88; namely, social and environment (0.88), employees (0.87), organization (0.81), and government and related organizations (0.75), respectively.

Keywords: Strategic, Corporate social responsibility, University

บทนำ

กรอบแนวคิดการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) มีแนวคิดที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8-10 ที่ยังคงยึดหลักการปฏิบัติตาม “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในการปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกภาคส่วนทุกระดับ ยึดแนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มีการเชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งมิติ ตัวคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้พร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ขณะเดียวกันได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ในกระบวนการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) การดำเนินงานของสถาบันการศึกษาต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ และมีความซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากสถาบันการศึกษาเป็นองค์การทางวิชาการที่สำคัญยิ่งในการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้มีคุณค่าต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 6 ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาโดยได้กำหนดว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

การดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมเชิงกลยุทธ์ เป็นรูปแบบที่เน้นผลของการพัฒนาให้มีความเชื่อมโยงในทุกมิติที่สอดคล้องกับแนวคิดการสร้างคุณค่าร่วมกันทั้งในองค์กร สังคม และชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่ เพื่อพื้นฐานสำหรับสร้างแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร และสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข (Porter & Kramer, 2011) การดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมเชิงกลยุทธ์จึงต้องการความสมบูรณ์ในกลยุทธ์องค์กร เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่มีจริยธรรมเป็นบรรทัดฐานร่วมให้เกิดขึ้นใน

องค์กร และสร้างสรรค์ให้เกิดการพิจารณาอย่างรอบคอบในการบูรณาการมาตรฐานทางจริยธรรมไว้ในโครงสร้างองค์กร (Graafland, Ven & Stoffele, 2003)

สำหรับประเด็นเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา เป็นที่ตระหนักเพิ่มขึ้นจากการประชุมระดับโลกด้านการศึกษา ณ สำนักงานใหญ่ องค์การยูเนสโก ประเทศฝรั่งเศส Altbach, Reisberg and Rumbley, (2009) เสนอบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสรุปได้ว่าสถาบันการศึกษามีลักษณะพลวัตในระดับสูง สังคมมีความคาดหวังสูงต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันการศึกษาจึงไม่ควรทำหน้าที่เพียงการผลิตบัณฑิต การวิจัย และการบริการวิชาการต่อสังคมเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต้องแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย อุดมศึกษาจึงต้องสร้างกลไกช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจ และสร้างสันติภาพ โดยมุ่งหวังให้อุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนา และสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่ประชุมมีความเห็นว่าการอุดมศึกษาเป็นการดำเนินงานในรูปแบบสาธารณะ มีความสำคัญต่อการสร้างพื้นฐานในการวิจัย และนวัตกรรม อุดมศึกษาจึงไม่เพียงการผลิตคนสู่ตลาดแรงงานในโลกปัจจุบันและอนาคตเท่านั้น แต่ยังต้องผลิตพลเมืองโลกที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีจริยธรรม ควรมีการจัดอันดับสถาบันการศึกษาที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีรางวัลให้กับสถาบันอุดมศึกษาที่มีการดำเนินงานดีเด่นในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม จัดให้มีการเรียนการสอนให้นักศึกษาตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม สถาบันการศึกษาต้องให้ความสนใจกับประเด็นความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา และช่วยลดปัญหาความเสียเปรียบทางสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด และเป็นที่ยึดเหนี่ยวขององค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนในการเป็นกำลังสำคัญเพื่อแก้ปัญหาและการสร้างคุณภาพชีวิตของชุมชนและประเทศชาติ ประเทศชาติ โดยมีพันธกิจหลัก 4 ประการด้วยกัน ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งพันธกิจหลักนี้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งถือเป็นเป้าหมายที่ต้องบรรลุอย่างมีคุณภาพ จึงเป็นความท้าทายสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏที่จะสร้างสมดุลในการปรับตัวเข้ากับระบบการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลง ควบคู่ไปกับการรักษาอัตลักษณ์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน

อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามคือ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน” และมีวิสัยทัศน์คือ “เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ คู่คุณธรรม นำชุมชนพัฒนาให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” หน้าที่หลักของมหาวิทยาลัยจึงเป็นประเด็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งการดำเนินกลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาเป็นสิ่งที่ผู้บริหารและบุคลากรในมหาวิทยาลัยต้องพิจารณาเป็นอันดับแรก เพื่อคุณค่าต่อสถาบัน สังคมและประเทศชาติ อีกทั้งเป็นการดำรงไว้ซึ่งชื่อเสียงที่ดีของสถาบัน ในช่วงเวลาที่ผ่านมามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามได้ดำเนินกลยุทธ์ในการบริหารสถาบันการศึกษาตามประเด็นยุทธศาสตร์ คือ 1) การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ 2) การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรให้มีคุณภาพ 3) การบริหารจัดการงานวิจัยให้มีคุณภาพและมาตรฐาน 4) พัฒนาท้องถิ่นและสังคมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5) ส่งเสริมสนับสนุนการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 6) การสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการพัฒนามหาวิทยาลัยและสังคม 7) พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดีสู่การกำกับดูแลตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าวสอดคล้องกับประเด็นการสานสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ ตามหลักของความ

รับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินตามเกณฑ์การประเมินประจำปี 2560 ยังพบผลการประเมินในระดับดีเพียง 5 ด้าน คือ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรให้มีคุณภาพ การบริหารจัดการงานวิจัยให้มีคุณภาพและมาตรฐาน การสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการพัฒนามหาวิทยาลัยและสังคม การพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดีสู่การกำกับดูแลตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ และยังมีผลการประเมินในระดับพอใช้อีก 2 ด้าน คือ การพัฒนาท้องถิ่นและสังคมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมสนับสนุนการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2560)

จากผลการประเมินดังกล่าวทำให้ทราบว่ายังมีประเด็นยุทธศาสตร์สำคัญเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในประเด็นที่สำคัญยังต้องได้รับความสนใจเพื่อให้มีการพัฒนาเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัย ยังไม่มีความชัดเจนในแนวทางปฏิบัติของความรับผิดชอบต่อสังคมเชิงกลยุทธ์ จึงเป็นสิ่งที่ยากต่อการส่งเสริมให้มีการพัฒนาการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันกลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบองค์ประกอบของกลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม นำไปสู่การจัดระบบบริหารจัดการที่ดีมีคุณภาพมาตรฐาน และเกิดประโยชน์แก่สถาบันที่เกี่ยวข้องในการเป็นสารสนเทศเพื่อการประเมิน และวางแผนการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคมเชิงกลยุทธ์ อีกทั้งยังช่วยผลักดันมหาวิทยาลัยในการให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคมโดยมุ่งหวังให้มหาวิทยาลัยเห็นแนวทางในการพัฒนาและสร้างสังคมแห่งความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันกลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันกลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (Corporate Social Responsibility: CSR) ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นทั้งในด้านวิชาการและในระบบเศรษฐกิจทั่วโลก การดำเนินงานเพื่อสร้างความเติบโตอย่างยั่งยืนให้กับองค์กรต้องเอาใจใส่ในกระบวนการดำเนินงานทั้งในมิติของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม Carroll (1991) อธิบายว่าความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรมักเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดในประเด็นของความเป็นพลเมืองที่ดีขององค์กร (Corporate Citizenship) จริยธรรมธุรกิจ (Business Ethic) และการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์กร (Corporate Sustainability)

การขาดฉันทามติในแนวคิดและความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ทำให้เกิดความคลุมเครือในการใช้คำ แนวคิด และการดำเนินการ (Carroll, 1979) ถึงแม้จะไม่มีคำที่ใช้เป็นหนึ่งเดียวในความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร แต่การจัดการความสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับความหมายส่วนใหญ่ของความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ทำให้ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรมีความชัดเจนในทางปฏิบัติมากขึ้น โดยเป็นการเชื่อมโยงช่องว่างระหว่างทฤษฎีและการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมขององค์กร (Sweeney, 2007) การจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจึงเป็นแหล่งของความสามารถทางการแข่งขันที่สำคัญขององค์กรที่ยั่งยืน อีกทั้งเป็นพันธะสัญญาระหว่างองค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายบนพื้นฐานของความไว้วางใจ ความร่วมมือ และการสานผลประโยชน์ร่วมกัน (Jones, 1995) จากคำนิยามความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรดังกล่าวมาข้างต้น อนุมานได้ว่าความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรหมายถึง บทบาทขององค์กรในการตอบสนองต่อประเด็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งที่การตระหนักถึงประโยชน์ และผลกระทบกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อเป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กรในระยะยาว

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อธิบายว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่อาจส่งผลกระทบหรือได้รับผลกระทบจากความสำเร็จในวัตถุประสงค์ขององค์กร (Freeman, 1984) และเรียกร้องการเป็นเจ้าของสิทธิ หรือผลประโยชน์จากกิจกรรมทั้งในอดีต ปัจจุบัน หรืออนาคตขององค์กร (Clarkson, 1995) การจำแนกประเภทผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจึงพิจารณาจากพนักงาน ลูกค้าผู้ถือหุ้น ผู้ส่งมอบปัจจัยการผลิต คู่ค้า รัฐบาล ชุมชนท้องถิ่น คู่แข่ง องค์กรสาธารณะ รวมถึงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (Clarkson, 1995) ความกดดันที่โดดเด่นในการผลักดันสำหรับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร มาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Waddock, Bodwell & Graves, 2002) องค์กรภายใต้เครือข่ายขนาดใหญ่ จึงต้องคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นแรงกดดันในการเป็นพลเมืององค์กรที่ดี โดยองค์กรควรพิจารณาถึงความสนใจ ความคาดหวัง และความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อาจส่งผลกระทบ หรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานขององค์กรซึ่งมีกฎระเบียบเป็นภาระผูกพันให้องค์กรต้องดำเนินการรับผิดชอบต่อผลกระทบนั้น (Clarkson, 1995; Donaldson & Preston, 1995; Jones, 1995) ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเสนอว่า คุณค่าที่ชัดเจนเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงาน ความรู้สึกร่วมที่ชัดเจนของผู้บริหาร พนักงาน ชุมชน สามารถสร้างคุณค่ากับองค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก นอกจากนี้ยังผลักดันให้ผู้บริหารมีความชัดเจนเกี่ยวกับวิธีในการดำเนินงานเพื่อวัตถุประสงค์ที่สามารถวัดได้จากประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร (Freeman, Wicks & Parma 2006) การจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจึงเป็นแหล่งของความได้เปรียบทางการแข่งขันที่สำคัญ เนื่องจากเป็นสัญญาและความร่วมมือระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลาย บนพื้นฐานของความไว้วางใจที่มีให้แก่กันและกัน (Jones, 1995)

การบริหารองค์กรบนพื้นฐานของทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดความเข้าใจและความไว้วางใจ อีกทั้งยังเป็นการวัดความสำเร็จจากการดำเนินงานขององค์กร องค์กรจึงควรรักษาการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อหลีกเลี่ยงการยินยอมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มหนึ่งอย่างเกินควรจนก่อให้เกิดการสูญเสียผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มอื่น หากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักเห็นว่าไม่ได้ถูกปฏิบัติอย่างเป็นธรรม อาจแสวงหาทางเลือกอื่น จนในที่สุดอาจถอนตัวออกจากระบบการเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร และทำให้เกิดปัญหาต่อการอยู่รอดขององค์กร สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรองเป็นผู้มีอิทธิพลหรือได้รับอิทธิพลจากองค์กร แม้ว่าจะไม่ได้ร่วมในการทำธุรกรรมกับองค์กร แต่ก็สามารถทำให้เกิดความเสียหายกับองค์กรได้อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรสามารถวิเคราะห์ และประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้กรอบการทำงานบนพื้นฐานของผลการจัดการความสัมพันธ์ขององค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Clarkson, 1995)

ความรับผิดชอบต่อสังคมเชิงกลยุทธ์ขององค์กร เน้นผลการพัฒนาที่มีความเชื่อมโยงในทุกมิติสอดคล้องแนวคิดการสร้างคุณค่าร่วมกัน ซึ่งเป็นกรอบพื้นฐานสำหรับเสริมสร้างแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรและสังคม การสร้างคุณค่าร่วมกันมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาการเจริญเติบโต การสร้างความเข้มแข็งของคลัสเตอร์ท้องถิ่นในการสนับสนุนคู่ค้าเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของผลผลิต คุณภาพสินค้า และความยั่งยืน ส่วนนี้อาจนำไปสู่วงจรที่ใหญ่กว่ารายได้และผลกำไรที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร การสร้างคุณค่าร่วมกัน โดยระบุถึงประสิทธิภาพในโซ่คุณค่าขององค์กรและกระบวนการทางสังคมทำให้เกิดผลตอบแทนที่ดีแก่องค์กร อีกทั้งการพัฒนากลุ่มชุมชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่สนับสนุนความสำเร็จขององค์กรในระยะยาว (Porter & Kramer, 2011)

จากแนวคิดข้างต้นทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ความสำคัญกับความชอบธรรม และเป็นแนวคิดที่เชื่อมโยงการบริหารงานขององค์กรกับความรับผิดชอบต่อสังคม และความมีจริยธรรมขององค์กรซึ่งมีมุมมองว่าการจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นหน้าที่หลักของความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร เพื่อหาจุดสมดุลในการรักษาผลประโยชน์และลดความเสี่ยงของทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจในการดำเนินการขององค์กร เนื่องจากความคาดหวังและความต้องการของกลุ่มดังกล่าวจะแตกต่างกันแล้วบางครั้งอาจขัดแย้งกัน การจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจึงมีความจำเป็นต้องระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กรเพื่อพิจารณาความสนใจ ความคาดหวัง และการตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่แตกต่างกัน องค์กรต้องให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยการเอื้อประโยชน์ต่อทุกฝ่ายอย่างเหมาะสม และไม่เบียดเบียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายใด เนื่องจากการบริหารผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคือการสร้างสรรค์คุณค่าร่วมกันระหว่างองค์กรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดขององค์กร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 1,133 คน (กองบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2559)

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่ใช้สมการโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่มีแนวโน้มว่าจะมีเสถียรภาพในการจำลองแบบจำลองได้มากขึ้น แต่การแสดงกลุ่มตัวอย่างจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการกำหนดปัจจัย (Hair, Black, Babin and Anderson, 2010) สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirm Factor Analysis) ใช้หลักการในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างเช่นเดียวกับสมการโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่างควรมีขนาดใหญ่ ตั้งแต่ 300 ตัวอย่าง (Hair, Black, Babin and Anderson, 2010)

การศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยข้อบ่งชี้ในโมเดลกลยุทธ์ของความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามจำนวน 19 ตัวบ่งชี้ ในการวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปร (Multivariate) ใช้จำนวนตัวอย่างในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างน้อย 20 ตัวอย่างต่อ 1 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยเท่ากับ 380 ตัวอย่าง และเพื่อป้องกันการผิดพลาดจากการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 ตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

2. เครื่องมือในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

มหาสารคาม โดยแบบสอบถามได้ถามเกี่ยวกับตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้านดังนี้ ด้านการบริหารองค์กร ด้านบุคลากรในองค์กร ด้านรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัด โดยการวัดความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อวัดความสามารถของแบบสอบถามที่สามารถวัดได้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ต้องการวัด หลังจากนั้นนำวัตถุประสงค์ของงานวิจัย กรอบแนวคิด นิยามศัพท์ ตัวบ่งชี้ และแบบสอบถามให้นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสอบถามและข้อคำถาม ความสามารถในการเข้าใจได้รวมถึงความเหมาะสมตามวัตถุประสงค์งานวิจัยของแบบสอบถาม หลังจากผู้วิจัยได้ปรับข้อคำถามตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้แนะนำ ก่อนจะนำแบบสอบถามไปใช้กับหน่วยวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบแบบสอบถามกับกลุ่มประชากรที่ใช้ในการทดสอบ 30 ชุด แล้วนำหาค่าคุณภาพความเชื่อมั่น ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม หลังจากนั้นจึงได้นำแบบสอบถามไปใช้กับหน่วยวิเคราะห์ต่อไป

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามทั้ง 30 ชุด มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น และได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของแบบสอบถามรวมทั้งชุดเท่ากับ 0.9503

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ระดับระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าสถิติ ซึ่งประกอบด้วยค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) ด้วยโปรแกรม Amos โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ คือการกำหนดโมเดลหรือการกำหนดโครงสร้างโมเดล (model specification) การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล (model identification) การประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดล (parameter estimation of the model) การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (measures of the model fit) และการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (measurement of model fit)

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างด้วยการวิเคราะห์สถิติพรรณนาโดยมีข้อมูลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	หญิง	211	54.81
	ชาย	174	45.19
อายุ	25-30 ปี	65	16.88
	31-35 ปี	60	15.58
	36-40 ปี	102	26.49
	41-45 ปี	87	22.60
	46-50 ปี	32	8.31
	51 ปีขึ้นไป	39	10.13
รายได้	10,000-20,000 บาท	84	21.82
	20,001-30,000 บาท	132	34.29
	30,001-40,000 บาท	75	10.48
	40,001-50,000 บาท	47	12.21
	มากกว่า 50,000 บาท	47	12.21
สายงาน	สายสนับสนุน	158	41.04
	สายวิชาการ	227	58.96
รวม		385	100.00

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 385 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 36-40 ปี มีรายได้ 20,001-30,000 บาท เป็นบุคลากรสายวิชาการ และสามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$; S.D. = 0.571) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านความรับผิดชอบต่อองค์กร ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 0.593) รองลงมาคือด้านความรับผิดชอบต่อภาครัฐและองค์กรอื่น ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.493) และด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.646) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม การทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของข้อมูลโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ขององค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1) การตรวจสอบการสูญหายของข้อมูลและการแจกแจงของข้อมูล การตรวจสอบการสูญหายของข้อมูล (Missing Data) ผู้วิจัยได้ตรวจสอบการสูญหายของข้อมูล ผลการตรวจสอบไม่พบค่าข้อมูลสูญหาย

2) การแจกแจงของข้อมูลของตัวแปรสังเกตได้ โดยการพิจารณาความเบ้ (Skewness) ความโด่ง (Kurtosis) ค่าความเบ้หรือความไม่สมมาตรของการแจกแจงในภาพรวมของตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดมีค่าอยู่

ระหว่าง -0.132 ถึง 0.128 และ มีค่าความโด่งอยู่ระหว่าง -0.415 ถึง 0.289 เมื่อพิจารณาค่าความเบ้และความโด่งมีความแตกต่างจากศูนย์เพียงเล็กน้อยซึ่งจัดว่าใกล้ศูนย์ จึงถือว่าตัวแปรสังเกตได้มีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ

3) การตรวจสอบเมตริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักของการวิเคราะห์องค์ประกอบคือ เพื่อรวมกลุ่มของตัวแปรที่สัมพันธ์กัน การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์องค์ประกอบ คือ ตัวแปรต้องมีความสัมพันธ์กัน โดยการพิจารณาเมตริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรในองค์ประกอบต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.3 การพิจารณาเมตริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรหลักความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (CSRRMU) ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร ด้านความรับผิดชอบต่อองค์กร (Organization: Org) ด้านความรับผิดชอบต่อบุคลากร (Employee: Emp) ด้านความรับผิดชอบต่อรัฐบาลและองค์กรอื่น (Government: Gov) และด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและท้องถิ่น (Social and Community: SOC) เพื่อการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งพบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.05$) โดยตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กันที่ระดับ 0.3 ขึ้นไป ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรดังกล่าวไปวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ทำให้ได้เมตริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละคู่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง 0.571 – 0.728 มีค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.456-0.510 และมีค่า VIF อยู่ระหว่าง 1.960 – 2.191 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาการมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสูงมากเกินไป (Multi-collinearity)

4) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เนื่องจากข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญของการวิเคราะห์องค์ประกอบ คือ ตัวแปรต้องมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งการตรวจสอบว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันมากหรือไม่ ผู้วิจัยใช้ค่าสถิติทดสอบ 2 ค่า คือ Kaiser-Meyer Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) และสถิติ Bartlett's test of sphericity เพื่อทดสอบว่าตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดเป็นเมตริกซ์เอกลักษณ์ (Identity Matrix) หรือไม่

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) ความรับผิดชอบต่อสังคมมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุองค์ประกอบรวมที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ จากเกณฑ์การพิจารณาการวิเคราะห์ ค่าไคเอนต้องมากกว่า 1.0 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงกว่า 0.6 และคำนวณหาความเชื่อถือได้ของข้อคำถามมาตรวัดตัวแปรสังเกตได้ โดยได้แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Corrected Item-Total Correlation) ค่าอัลฟาหากตัวบ่งชี้ถูกตัดทิ้ง (Cronbach's Alpha if Item Deleted) และค่าความเชื่อถือได้ (Cronbach's alpha) ซึ่งค่าความเชื่อถือได้พิจารณาที่ค่ามากกว่า 0.7 เพื่อแสดงหลักฐานความเชื่อถือได้ของข้อมูลการวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ดังแสดงได้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ อำนาจจำแนกและความเชื่อถือได้ของมาตรวัดความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (CSRRMU)

ตัวแปร สังเกต	ตัวแปรภายใน องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่า ไอเกน	น้ำหนักองค์ ประกอบ	อำนาจจำแนก รายข้อ	อัลฟาหากตัด ตัวบ่งชี้	كرونบาค อัลฟา
Org	Org1	4.14	0.653	11.470	.713	.854	.951	.951
	Org2	4.02	0.671		.867	.864	.940	
	Org3	4.10	0.627		.837	.950	.925	
	Org4	4.01	0.675		.862	.868	.939	
	Org5	4.06	0.615		.768	.898	.934	
Emp	Emp6	3.89	0.625	1.870	.757	.852	.895	.923
	Emp7	3.96	0.648		.681	.743	.917	
	Emp8	3.88	0.625		.832	.821	.902	
	Emp10	3.93	0.648		.719	.841	.898	
	Emp11	3.94	0.616		.780	.747	.916	
Gov	Gov12	3.99	0.520	1.469	.660	.794	.927	.927
	Gov13	3.98	0.522		.799	.791	.913	
	Gov14	3.99	0.570		.833	.861	.899	
	Gov15	3.93	0.591		.784	.861	.899	
	Gov16	3.93	0.596		.776	.827	.906	
Soc	Soc17	3.95	0.679	1.200	.741	.936	.956	.970
	Soc18	3.95	0.681		.745	.890	.970	
	Soc19	3.94	0.671		.737	.935	.957	
	Soc20	3.91	0.666		.787	.935	.957	

Total Variance Explained = 84.261, KMO = 0.878, Alpha = 0.963

Bartlett's test of sphericity Approx. Chisquare = 10408.826 , df = 171, p-value = 0.000

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่า ตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ คือ ด้านความรับผิดชอบต่อองค์กร (Organization: Org) ด้านความรับผิดชอบต่อบุคลากร (Employee: Emp) ด้านความรับผิดชอบต่อรัฐบาลและองค์กรอื่น (Government: Gov) และด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและท้องถิ่น (Social and Community: SOC)

สำหรับค่าอำนาจจำแนกของมาตรวัดความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีค่าระหว่าง 0.743 – 0.950 และมีค่าความเชื่อถือได้ของมาตรวัดความรับผิดชอบต่อสังคมองค์กร เท่ากับ 0.963 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อถือได้ของมาตรวัดอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ ผลการตรวจสอบความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบของข้อมูลจากองค์ประกอบหลักความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามพบว่า ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 84.261 ซึ่งมีค่ามากกว่าร้อยละ 60 และค่าสถิติ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) มีค่าเท่ากับ 0.878 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 แสดงว่าตัวแปรแต่ละตัวสามารถทำนายได้ด้วยตัวแปรอื่นโดยปราศจากความคาดเคลื่อน หรือข้อมูลที่มีอยู่มีความเหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบได้ดีและค่าสถิติ Bartlett's test of sphericity Approx. Chisquare เท่ากับ 10408.826 และมีนัยสำคัญ แสดงว่า เมตริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่เป็นเมตริกซ์เอกลักษณ์ (Identity matrix) ตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน สามารถวิเคราะห์

องค์ประกอบได้

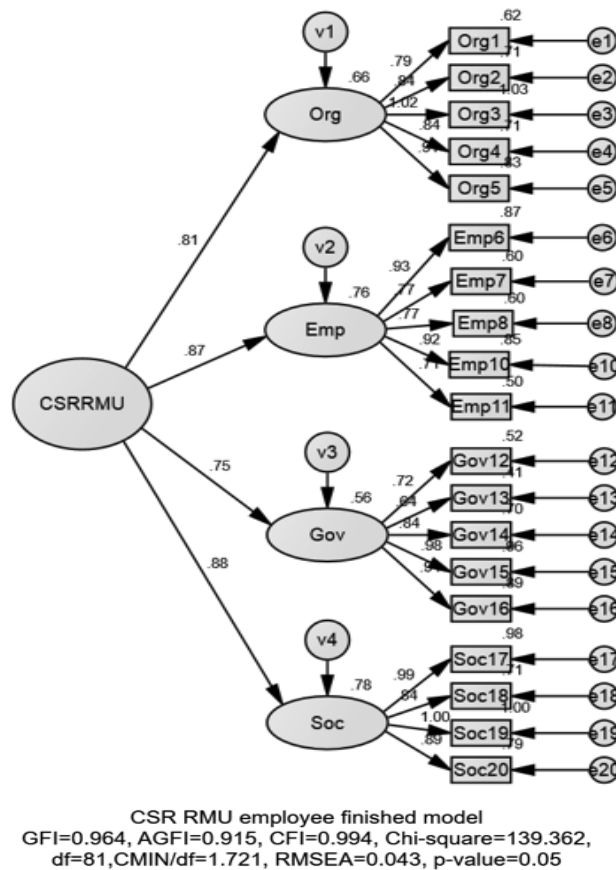
5) การทดสอบโมเดลสมการโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) ด้วยการใช้โปรแกรม AMOS เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องของโมเดลสมการโครงสร้างด้วยการพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ และค่า R^2 เพื่อตรวจสอบความผันแปรร่วมของตัวบ่งชี้ซึ่งสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (CSRRMU)

จากผลการวิเคราะห์โมเดลมาตรวัดการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของโมเดลด้วยโปรแกรม AMOS เพื่อประเมินความเหมาะสมระหว่างข้อมูลเชิงประจักษ์กับโมเดลสมการโครงสร้างที่ได้กำหนดไว้ และทดสอบสมมติฐานการวิจัย

5.1 การวิเคราะห์โมเดลเริ่มต้น (Initial Model) องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (CSRRMU)

การทดสอบโมเดลสมการโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (CSRRMU) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ด้านความรับผิดชอบต่อองค์กร (Organization: Org) ด้านความรับผิดชอบต่อบุคลากร (Employee: Emp) ด้านความรับผิดชอบต่อรัฐบาลและองค์กรอื่น (Government: Gov) และด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและท้องถิ่น (Social and Community: SOC) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป AMOS เพื่อทำการเปรียบเทียบถึงความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเกณฑ์ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาจากค่าสถิติผลการวิเคราะห์โมเดลครั้งแรกพบว่า $GFI = 0.682$, $AGFI = 0.592$, $CFI = 0.819$, $RMSEA = 0.182$, $\text{Chi-square} = 2035.235$, $df = 148$, $\text{CMIN/df} = 13.752$, $RMSEA = 0.182$, $p\text{-value} = 0.000$ ซึ่งถือว่ายังไม่ผ่านเกณฑ์การตรวจสอบผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับโมเดลในขั้นตอนต่อไป

5.2 การวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จากโมเดลเริ่มต้นในการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า โมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับ โมเดลโครงสร้าง โดยพิจารณาจากคำแนะนำในการปรับพารามิเตอร์ในโมเดลด้วยค่าดัชนีปรับโมเดล (Model Modification Indices : MI) จนกระทั่งค่าดัชนีความกลมกลืนของโครงสร้างมีความกลมกลืน (Model fit) และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งผลการวิเคราะห์โมเดลโครงสร้างหลังการปรับโมเดล มีรายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

จากภาพโมเดลเมื่อพิจารณาองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า ตัวแปรเมื่อนำหนักองค์ประกอบดังนี้ ด้านความรับผิดชอบต่อองค์กร (0.81) ด้านความรับผิดชอบต่อบุคลากร (0.87) ด้านความรับผิดชอบต่อรัฐบาลและองค์กรอื่น (0.75) และด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและท้องถิ่น (0.88) ตามลำดับ หลังจากได้ทำการปรับโมเดลแล้ว พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินผลการวิเคราะห์โมเดล การวัดมีความสอดคล้องกลมกลืนกัน ดังได้เสนอในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินผลการวิเคราะห์โมเดลการวัด

ค่าดัชนี	เกณฑ์	ก่อนปรับ		หลังปรับ	
		ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
GFI	$\geq$	0.682	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.964	ผ่านเกณฑ์
AGFI	0.95	0.592	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.915	ผ่านเกณฑ์
CFI	$\geq$	0.819	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.994	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	0.90	0.182	ผ่านเกณฑ์	0.043	ผ่านเกณฑ์
χ^2/df	$\geq$	13.752	ผ่านเกณฑ์	1.721	ผ่านเกณฑ์
p-value	0.95	0.000	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.05	ผ่านเกณฑ์
	$<$				
	0.05				
	$<$				
	2.00				
	$\geq$				
	0.05				

หลังจากปรับค่าโมเดลผลการวิเคราะห์โมเดลวัดได้ค่า GFI = 0.964, AGFI = 0.915, CFI = 0.994, RMSEA = 0.043, Chi-square = 139.362, df = 81, CMIN/df = 1.721, p-value = 0.05 แสดงให้เห็นว่าโมเดลความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จากผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 385 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 36-40 ปี มีรายได้ 20,001-30,000 บาท เป็นบุคลากรสายวิชาการ และสามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$; S.D. = 0.571) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านความรับผิดชอบต่อองค์กร ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 0.593) รองลงมาคือด้านความรับผิดชอบต่อภาครัฐและองค์กรอื่น ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.493) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.646) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่ามี 4 มิติตัวแปรในแต่ละมิติมีน้ำหนักองค์ประกอบดังนี้ ด้านความรับผิดชอบต่อองค์กร (0.81) ด้านความรับผิดชอบต่อบุคลากร (0.87) ด้านความรับผิดชอบต่อรัฐบาลและองค์กรอื่น (0.75) และด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและท้องถิ่น (0.88)

ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าความกลมกลืนผ่านเกณฑ์การยอมรับ คือ $GFI = 0.964$, $AGFI = 0.915$, $CFI = 0.994$, $RMSEA = 0.043$, $\text{Chi-square} = 139.362$, $df = 81$, $\text{CMIN/df} = 1.721$, $p\text{-value} = 0.05$ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า โมเดลรูปแบบสมการโครงสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามมีความเหมาะสมกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่พบในครั้งนี้ มีประเด็นที่สำคัญสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

ความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

ต่อองค์กร ด้านความรับผิดชอบต่อบุคลากร ด้านความรับผิดชอบต่อรัฐบาลและองค์กรอื่น และด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและท้องถิ่น ผลการวิจัยดังกล่าว สามารถอภิปรายเหตุผลได้ว่ามหาวิทยาลัยควรรับผิดชอบต่อสังคมและท้องถิ่น ผลการวิจัยดังกล่าว สามารถอภิปรายเหตุผลได้ว่ามหาวิทยาลัยควรรับผิดชอบต่อสังคมและท้องถิ่น ผลการวิจัยดังกล่าว สามารถอภิปรายเหตุผลได้ว่ามหาวิทยาลัยควรรับผิดชอบต่อสังคมและท้องถิ่น ผลการวิจัยดังกล่าว สามารถอภิปรายเหตุผลได้ว่ามหาวิทยาลัยควรรับผิดชอบต่อสังคมและท้องถิ่น

ด้านความรับผิดชอบต่อองค์กร คือมหาวิทยาลัยดำเนินงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ มหาวิทยาลัยดำเนินงานอย่างโปร่งใส และตรวจสอบได้ มหาวิทยาลัยมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมหาวิทยาลัยมีการวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภายในองค์กร มหาวิทยาลัยมีการรักษามาตรฐานที่ดีเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ด้านความรับผิดชอบต่อบุคลากร คือ มหาวิทยาลัยมีการจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรม มหาวิทยาลัยมีสวัสดิการที่ดี มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาบุคลากร บุคลากรได้รับการศึกษาต่องานนอกสถานที่ มหาวิทยาลัยส่งเสริมให้บุคลากรทำผลงาน เพื่อปรับเลื่อนระดับ ด้านความรับผิดชอบต่อภาครัฐและองค์กรอื่น คือมหาวิทยาลัยมีการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล มหาวิทยาลัยให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภายในท้องถิ่น มหาวิทยาลัยมีการสานสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยอื่นๆ มหาวิทยาลัยให้ความรู้และการฝึกอบรมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มหาวิทยาลัยมีการประชุมปรึกษาหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนท้องถิ่น คือมหาวิทยาลัยมีการดำเนินงานโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ มหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น มหาวิทยาลัยส่งเสริมให้มีการทำนุบำรุงอนุรักษ์ศาสนา

ผลการวิจัยดังกล่าว สามารถอภิปรายเหตุผลได้ว่ามหาวิทยาลัยควรรับผิดชอบต่อสังคมและสานสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้องทุกด้าน เพื่อสร้างสมดุลร่วมกันและเพื่อผลประโยชน์กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรซึ่งหมายถึงการที่ผู้นำใช้ความรับผิดชอบต่อสังคมในการกำหนดกลยุทธ์องค์กร เพื่อสร้างคุณค่าตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นภาระผูกพันตามสัญญาสำคัญที่เกิดขึ้นในแต่ละองค์กร ความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจึงเป็นแกนหลักสำหรับองค์กรที่ยั่งยืน (Kantabutra & Avery, 2013) องค์กรที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนสูงจะเน้นการสื่อสารในความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งภายใน และภายนอกองค์กร (Eccles, 2011) การที่ผู้บริหารให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ย่อมส่งผลต่อความสามารถขององค์กรที่มุ่งตอบสนองการเปลี่ยนแปลง และตอบสนองความต้องการตามสภาพแวดล้อมขององค์กร (Wernerfelt, 2007)

ในการปฏิบัติอย่างมีความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร เป็นหลักการสำคัญที่เกื้อหนุนให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคมเชิงกลยุทธ์ขององค์กรด้วยการเชื่อมโยงกันในทุกมิติทั่วทั้งองค์กร องค์กรในปัจจุบันจึงต้องผสานความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ในทุกกระบวนการของการดำเนินงาน รวมถึงการวางแผนเชิงกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับค่านิยมขององค์กร ให้สามารถตอบสนองความคาดหวังของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งเป็นหลักการสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (Sweeney, 2007) ประเด็นดังกล่าวทำให้องค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมเชิงกลยุทธ์ต้องมีการพิจารณาถึงแนวปฏิบัติด้านความรับผิดชอบต่อสังคมตามมาตรฐานสากลและมีความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ ทั้งนี้เป็นไปได้ว่าการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรให้ประสบความสำเร็จจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลายด้าน ทั้งการได้รับการผลักดันจากผู้บริหารระดับสูงขององค์กร (Liengjindathaworn, 2012) การยอมรับการเปลี่ยนแปลงของผู้นำ การกำกับดูแลกิจการ และการสานสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Tongkachok & Chaikew, 2012) ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรจึงอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม และแรงจูงใจด้านพันธะทางจริยธรรมในการปกป้องสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยผู้นำอยู่เบื้องหลังการขับเคลื่อนการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Virakul, Koonmee & Mclean, 2009)

เนื่องจากการดำเนินงานขององค์กรมีผลกระทบต่อสังคม โดยเชื่อมโยงผ่านกิจกรรมภายในโซ่คุณค่าขององค์กรสู่ชุมชนที่องค์กรดำเนินการ ซึ่งอาจสร้างผลกระทบทางสังคมในเชิงบวกหรือเชิงลบกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย องค์กรจึงจำเป็นต้องประเมินกิจกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อค้นหาความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์จากกิจกรรมทางสังคมที่องค์กรได้ดำเนินการ (Porter & Kramer, 2006) โครงสร้างขององค์กรที่มีบทบาทโดดเด่นต่อความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งผู้นำองค์กรต้องมีมุมมองความรับผิดชอบต่อสังคมที่ชัดเจน ในขณะที่เผชิญกับความท้าทายในประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร โดยองค์กรต้องมีความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ มีความโปร่งใส และมีความสามารถในการแข่งขัน โดยมีปัจจัยที่สนับสนุนการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดขึ้นในองค์กรคือพนักงานซึ่งถือว่าเป็นบุคลากรที่มีคุณค่าขององค์กร (Chen, 2011)

การดำเนินการตามแนวทางมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรนั้น องค์กรควรมีโครงสร้างกระบวนการในการกำกับดูแลกิจการให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส มีความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ บริหารจัดการความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มอย่างรอบคอบ เพื่อให้เกิดการรับรู้ที่ดีจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และนำไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยควรพิจารณาอย่างรอบคอบในการวางแผนการดำเนินกลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรให้เป็นไปตามแนวทางของสากล โดยกำหนดให้ทุกส่วนในองค์กรให้ความสำคัญกับการดำเนินกลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดความพอใจกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย โดยไม่เกิดผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอีกฝ่ายหนึ่ง จึงจะเกิดการรับรู้ในเชิงบวกจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย และเป็นแรงผลักดันให้เกิดการรับรู้จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายใน และภายนอกองค์กร

2. ผลการศึกษาในครั้งนี้ หน่วยงานรัฐบาลรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมเชิงกลยุทธ์ ทั้งองค์กรที่เป็นหน่วยงานภาครัฐบาล องค์กรธุรกิจ และองค์กรอิสระ รวมทั้งพัฒนามาตรฐานการ

ดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรให้เกิดประสิทธิผลส่งผลต่อความสามารถในการดำเนินงาน รวมถึงเกิดผลประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืนขององค์กรในสภาพแวดล้อมที่ยั่งยืน

3. ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปเป็นประโยชน์ในการมุ่งใจเพื่อสร้างความตระหนักในการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพิ่มเติมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มอื่น เพื่อรับรู้ความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายกลุ่มและนำมาปรับใช้กับกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. พ.ศ. 2542.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กองบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. (2559). **ข้อมูลบุคลากร พ.ศ. 2559.** เข้าถึงจาก www.rmu.ac.th/บุคลากร
- คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. (2560). **แผนบริหารความเสี่ยงประจำปี พ.ศ. 2560.** มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559) **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2554-2559).** กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2552). **สรุปสาระการประชุมวิชาการเรื่อง การพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทยบนเส้นทางมหาวิทยาลัยกับความรับผิดชอบต่อสังคม University Social Responsibility, USR** ระหว่างวันที่ 31 กรกฎาคม – 1 สิงหาคม 2556 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ.
- Altbach, P. G.; Reisberg, L. and Rumbley, L. E. (2009). **Trends in Global Higher Education: Tracking an Academic Revolution.** A Report Prepared for the UNESCO 2009 World Conference on Higher Education. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, France
- Carroll, A. B. (1979). A Three Dimensional Conceptual Model of Corporate Performance. **Academy of Management Review**, 4(4), 497-505.
- Carroll, A. B. (1991). The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organization stakeholders. **Business Horizons**, 34, 39-48.
- Chen, C.H. (2011). The major components of corporate social responsibility. **Journal of Global Responsibility**, 2, 85-99.
- Clarkson, M.B.E. (1995). A Stakeholder Framework for Analysing and Evaluating Corporate Social Performance. **Academy of Management Review**, 20(1), 92-118.
- Donaldson, T. and Preston, L.E. (1995). The Stakeholder Theory of the Corporation: Concepts, Evidence, and Implications. **Academy of Management**, 20(1), 6591-.

- Eccles, R.G., Ioannou, I., Serafeim, G. (2011). **The Impact of a Corporate Culture of Sustainability on Corporate Behavior and Performance**. Boston: Harvard Business School.
- Freeman, R. E. (1984). **Strategic Management: A Stakeholder Approach**. Pitman: Boston.
- Freeman, R. E., Wicks, A. C. and Parma, B. (2006). Stakeholder Theory and “The Corporate Objective Revisited” **Organization Science**, 15(3), 364-369.
- Graafland, J.J., Van de Ven, B. and Stoffele, N. (2003). Strategies and Instruments for Organizing CSR by Small and Large Businesses in the Netherlands. **Journal of Business Ethics**, 47(1), 45-54.
- Hair, J.F., Black W.C., Babin B. J. and Anderson R.E. (2010). **Multivariate Data Analysis: A Global Perspective**. 7th ed. New Jersey: Prentice Hall.
- Jones, T.M. (1995). Instrumental Stakeholder Theory: A Synthesis of Ethics and Economics. **Academy of Management Review**, 20(2), 404-442.
- Kantabutra, S., Avery, G., (2013). Sustainable leadership: honeybee practices at a leading Asian industrial conglomerate. *Asia-Pacific Journal of Business Administration*, 5(1), 36 – 56.
- Liengjindathaworn, S. (2012). Strategic CSR for Thai Multinational Corporate in ASEAN. **GMSARN International Journal**, 6(3), 79-86.
- Porter, M.E. and Kramer M.R. (2006). Strategy and society: The Link Between Competitive Advantage of Corporate Philanthropy. *Harvard Business Review*, Dec 2006, 1-14.
- _____. (2011). Creating Shared Value. **Harvard Business Review**, (Jan-Feb), 1-17.
- Sweeney, L. (2007). Corporate social responsibility in Ireland: barriers and opportunities experienced by SMEs when undertaking CSR. **Corporate Governance**, 7(4), 516-523.
- Tongkachok, T. and Chaikaw, A. (2012). Corporate Social Responsibility: The Empirical Study of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand. **International Journal of Business and Social Science**, 3(21), 115-122.
- Virakul, B., Koonmee, K., & McLean, G. N. (2009). CSR activities in award-winning Thai companies. **Social Responsibility Journal**, 5(2), 178-199.
- Waddock, S., Bodwell, C. and Graves, S.B. (2002). Responsibility: the new business imperative. **Academy of Management Executive**, 16(2), 132-48.
- Wernerfelt, B. (2007). The Resource-Based View of the Firm: Ten Years After. **Strategic Management Journal**, 16 (3), 171-174.